

بسمه تعالی

شماره: ۰۲۰/۲۵۹۹۸
تاریخ: ۹۶/۱۰/۱۲
پیوست:

جناب آقای دکتر رحمانی فضلی
وزیر محترم کشور و قائم مقام رئیس شورای عالی مدیریت بحران کشور

سلام علیکم

در اجرای آئین نامه اجرایی قانون تشکیل سازمان مدیریت بحران کشور به پیوست، "دستورالعمل اجرایی پیشگیری و مدیریت بحران سرمازدگی، یخ زدگی و تگرگ در باغات و گلخانه های کشور" که با مشارکت دستگاه های ذی ربط تدوین و در نوزدهمین جلسه کارگروه تخصصی خشکسالی، سرمازدگی و مخاطرات بخش کشاورزی مورخ ۹۶/۹/۲۸ به تصویب رسیده است، ارسال می گردد.

خواهشمند است دستور فرمایید؛ دستورالعمل مذکور به کلیه دستگاه های ذی ربط ابلاغ تا ظرفیت لازم به منظور اعمال مدیریت یکپارچه و هماهنگ جهت پیش بینی، پیشگیری، آمادگی، مقابله و بازتوانی مخاطرات سرمازدگی، یخ زدگی و تگرگ در باغات و گلخانه های کشور، فراهم گردد.

محمود حجتی
وزیر جهاد کشاورزی

رونوشت:

- جناب آقای دکتر جهانگیری معاون اول محترم رئیس جمهور برای استحضار
- جناب آقای بخشنده معاون محترم برنامه ریزی و اقتصادی بازگشت به شماره ۸۰۶۷/۷۹۳۳/۹۶/۷ مورخ ۹۶/۱۰/۹
- برای اطلاع و پیگیری
- جناب آقای طهماسبی معاون محترم امور باغبانی برای اطلاع و اقدام
- جناب آقای زند معاون محترم وزیر و رئیس سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی برای اطلاع و اقدام لازم
- جناب آقای اکبری معاون محترم آب و خاک برای اطلاع و اقدام لازم
- جناب آقای باغستانی میبدی رئیس محترم سازمان حفظ نباتات برای اطلاع و اقدام لازم
- جناب آقای حسن نژاد قائم مقام محترم صندوق بیمه کشاورزی برای اطلاع و اقدام لازم
- روسای محترم سازمان جهاد کشاورزی استان ها برای اطلاع و اقدام لازم

سال

۱۳۹۶

العمل اجرا

برابر دینی و دنیوی است

تلاش

ما نمک و آب نمک را یکسان نمی‌دانیم و اگر چه در ظاهر هر دو یکسانند و با هم آمیخته‌اند، اما اگر به دقت نگاه کنیم، تفاوتی بین آنها وجود دارد. همان‌طور که در دین و دنیا تفاوتی وجود دارد. دین و دنیا را نباید یکسان دانست. دین و دنیا را باید به دقت نگاه کرد. دین و دنیا را باید به دقت نگاه کرد. دین و دنیا را باید به دقت نگاه کرد.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه:.....
	فصل اول) کلیات
۱	ماده (۱): تعاریف.....
۱	تعریف سرمازدگی:.....
۱	تعریف یخ‌زدگی:.....
۱	تعریف تگرگ:.....
۲	ماده (۲) قوانین و مقررات مرتبط.....
۲	ماده (۳) اهداف.....
۲	ماده (۴) سیاست اجرایی.....
	فصل دوم) ساختار تشکیلاتی
۳	ماده (۵) تشکیلات.....
	کارگروه تخصصی پیشگیری و مدیریت بحران سرمازدگی، یخ‌زدگی و تگرگ باغات و گلخانه‌های کشور
۳	اعضا.....
۴	وظایف.....
	کارگروه تخصصی خشکسالی، سرمازدگی و مخاطرات بخش کشاورزی استان
۴	اعضا.....
۴	وظایف.....
	فصل سوم) وظایف دستگاه‌ها در هر یک از مراحل مدیریت
۵	ماده (۶) وظایف دستگاه‌ها به تفکیک مراحل مدیریت.....

مقدمه:

در حال حاضر، سطح بارور باغات کشور ۲/۴ میلیون هکتار و میزان تولید محصولات باغی ۲۱ میلیون تن می‌باشد (آمارنامه وزارت جهاد کشاورزی، ۱۳۹۵). حفظ و توسعه باغات و محصولات باغی نه تنها از نظر امنیت غذایی و حفظ سلامت جامعه بلکه از نظر رشد اقتصادی و ایجاد اشتغال پایدار نیز، مسئولیت سنگینی را بر عهده دستگاه‌های ذیربط نهاده است. باغات کشور در مقابل مخاطرات سرمازدگی، یخ‌زدگی و تگرگ به شدت آسیب‌پذیر هستند که با توجه به وقوع پدیده تغییر اقلیم میزان خسارت ناشی از مخاطرات مذکور با روند رشد تصاعدی آن، آثار و تبعات اقتصادی، اجتماعی و ... گسترده و جبران‌ناپذیری به بخش کشاورزی، به عنوان یکی از مهمترین ارکان اقتصاد کشور تحمیل می‌نماید.

نظر به اینکه محصولات باغبانی غالباً صادراتی هستند و بازار مصرف آنها ارتباط تنگاتنگی با مشتریان بین‌المللی دارد، کاهش تولید این محصولات در اثر بروز خسارات محیطی منجر به عدم ایفای تعهد صادرکنندگان میوه در تأمین و تحویل محصول مورد تقاضای بازارهای بین‌المللی شده و عملاً منتج به سلب اعتماد از پایداری تولید شده و بدین ترتیب سهم کشور در بازارهای مصرف بین‌المللی را به شدت مورد تهدید قرار می‌دهد.

فصل اول) کلیات

ماده (۱) تعاریف:

- **تعریف سرمازدگی:** سرمازدگی، به شرایطی اطلاق می‌شود که گیاه در نتیجه درجه حرارت‌های بین صفر تا کمتر از ۱۰ تا ۱۵ درجه سانتیگراد صدمه ببیند اما موجب یخ‌زدگی بافت گیاهی نشود. با این حال، میوه‌های گرمسیری و نیمه گرمسیری در درجه حرارت‌های کم که بالای دمای آستانه یخ‌زدگی آنها است آسیب می‌بینند. علائم سرمازدگی در گیاه شامل؛ نکروزه شدن بافت، ایجاد حفره و رنگ پریدگی در گیاهانی از قبیل مرکبات و موز است. سیب و میوه‌های هسته دار مناطق معتدله نیز طی انبارداری تحت دمای پائین اغلب دچار رنگ پریدگی می‌شوند.
- **تعریف یخ‌زدگی:** یخ‌زدگی، عبارت است از تشکیل یخ خارج سلولی در داخل بافت‌های گیاهی. آسیب ناشی از یخ‌زدگی هنگامی رخ می‌دهد که دمای بافت‌های گیاهی به پایین‌تر از یک حد بحرانی که معمولاً دمای پایین‌تر از صفر درجه است تنزل یافته و بدین ترتیب با ایجاد شرایط فیزیولوژیکی برگشت‌ناپذیری، منجر به مرگ یا اختلال در فعالیت سلول‌های گیاهی شود.
- **تعریف تگرگ:** تگرگ، حالت جامد و یخ‌زده بارش است که منجر به آسیب جدی به گیاهان می‌شود. میزان خسارت

تگرگ با توجه به اندازه آن، تعداد بارش دانه‌های تگرگ در واحد سطح، سرعت باد در زمان بارش تگرگ و بالاخره مرحله رشد درختان میوه بستگی دارد. علاوه بر این، میزان خسارت تگرگ با توجه به نوع گیاه متفاوت است. اگر اندازه تگرگ کمتر از ۸,۴ میلیمتر باشد هیچ گونه خسارتی به درختان میوه وارد نمی‌آید اما به برگ چای و سویا خسارت شدیدی وارد می‌شود. تگرگ با قطر بین ۸/۴ تا ۱۵/۲ میلیمتر، منجر به خسارت جزئی به درختان میوه و تگرگ بزرگتر از ۱۵/۲ میلیمتر منجر به خسارت معنی‌دار به میوه می‌شود. بعد از ظهرهای گرم و مرطوب در تابستان مساعدترین شرایط ایجاد تگرگ هستند. دانه‌های تگرگ معمولاً در ناحیه نسبتاً کوچکی توسعه می‌یابند و بعد از مدت کوتاهی از بین می‌روند. به هر حال بارش تگرگ در عرض چند دقیقه می‌تواند خسارت زیادی به بار بیاورد.

ماده (۲) قوانین و مقررات مرتبط:

- سیاست‌های کلی پیشگیری و کاهش خطرات ناشی از سوانح طبیعی و حوادث غیر مترقبه ابلاغی مقام معظم رهبری
- قانون تشکیل سازمان مدیریت بحران کشور
- آیین‌نامه اجرایی قانون تشکیل سازمان مدیریت بحران کشور
- قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)
- قانون تشکیل سازمان حفظ نباتات کشور
- قانون ارتقا بهره‌وری در بخش کشاورزی
- قانون تشکیل صندوق بیمه کشاورزی
- قانون تشکیل وزارت جهاد کشاورزی
- قانون خرید تضمینی محصولات کشاورزی
- قانون تشکیل سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

ماده (۳) اهداف:

- اعمال مدیریت یکپارچه، هماهنگ و هدفمند؛ سرمازدگی، یخزدگی و تگرگ توسط دستگاه‌ها و بهره‌برداران به منظور به حداقل رساندن آثار زیان‌بار سرمازدگی، یخزدگی و تگرگ بر باغات کشور.

ماده (۴) سیاست اجرایی:

- بکارگیری بهینه، هدفمند، هماهنگ، موثر و به موقع همه ظرفیت‌ها و حمایت‌های ملی و استانی در مدیریت مخاطرات سرمازدگی، یخزدگی و تگرگ
- هدایت، حمایت و نظارت هدفمند و نیز ارزیابی مستمر عملکرد کل دستگاه‌ها و عوامل ذیربط
- حذف اقدامات موازی، انفعالی و غیر ضروری

فصل دوم) ساختار تشکیلاتی

ماده (۵) تشکیلات:

شرح وظایف دستگاه ها و سازمان های عضو ستاد پیشگیری و مدیریت بحران سرمازدگی، یخ زدگی و تگرگ مطابق مراحل مدیریت مخاطرات و بحران بخش کشاورزی در دو بخش مدیریت ریسک (قبل از وقوع مخاطره) شامل مراحل؛ پیش بینی، پیشگیری، هشدار و آمادگی و همچنین بخش بحران (بعد از وقوع مخاطره) شامل مراحل؛ مقابله، بازتوانی، بازسازی آسیب ها تدوین شده است.

۱- کارگروه تخصصی پیشگیری و مدیریت بحران سرمازدگی، یخ زدگی و تگرگ باغات و گلخانه‌های کشور

الف) اعضاء:

- معاون امور باغبانی (رئیس)
- مدیر کل دفتر کاهش مخاطرات و مدیریت بحران بخش کشاورزی (دبیر)
- مدیر کل دفتر امور میوه‌های سردسیری و خشک
- مدیر کل دفتر امور میوه‌های گرمسیری و نیمه گرمسیری
- مدیر کل دفتر امور گلخانه‌ها، گیاهان دارویی و قارچهای خوراکی
- مجری طرح توسعه گلخانه‌ها
- مجری طرح زیتون
- رئیس موسسه تحقیقات باغبانی
- رئیس موسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال
- رئیس موسسه تحقیقات خاک و آب
- قائم مقام مدیرعامل صندوق بیمه کشاورزی
- معاون ترویج سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
- رئیس مرکز مکانیزاسیون
- نماینده تام الاختیار سازمان هواشناسی کشور
- نماینده تام الاختیار سازمان حفظ نباتات
- نماینده تام الاختیار سازمان تعاون روستایی ایران
- نماینده تام الاختیار معاونت آب و خاک

ب) وظائف:

- ۱- سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و تعیین اولویت‌ها در هر یک از مراحل؛ پیش‌بینی و هشدار، پیشگیری، بازتوانی و بازسازی مخاطرات ناشی از سرمازدگی، یخ‌زدگی و تگرگ در باغات و گلخانه‌ها.
- ۲- بررسی و تصویب دستورالعمل‌های تخصصی مربوط به پیشگیری و مدیریت سرمازدگی، یخ‌زدگی و تگرگ در کل عملیات کاشت، داشت و برداشت متأثر از مخاطرات مذکور در باغات و گلخانه‌ها.
- ۳- بررسی، تایید و نظارت عالی بر اجرای برنامه‌های تحقیقاتی، آموزشی و ترویجی ذیربط، جهت ارتقاء دانایی و توانایی بهره‌برداران ذیربط
- ۴- بررسی، تعیین و تایید الگوی کشت مناسب منطقه‌ای، نهاده‌ها و فناوری‌های نوین مناسب و موثر در پیشگیری و مقابله با سرمازدگی، یخ‌زدگی و تگرگ در باغات و گلخانه‌ها.
- ۵- بررسی و پیشنهاد؛ روش‌های ارزیابی خسارت، راهکارها و حمایت‌های احیاء و بازسازی باغات و گلخانه‌های خسارت دیده و کارآمد سازی نظام جبران خسارت.
- ۶- ارزیابی عملکرد دستگاه‌ها و استان‌ها از اجرای این دستورالعمل و ارائه گزارش فصلی آن به دبیرخانه کارگروه ملی خشکسالی، سرمازدگی و سایر مخاطرات بخش کشاورزی.

۲- کارگروه تخصصی خشکسالی، سرمازدگی و مخاطرات بخش کشاورزی استان :**الف) اعضاء:**

کارگروه تخصصی خشکسالی، سرمازدگی و مخاطرات بخش کشاورزی استان با همان ترکیب موجود و عضویت سایر دستگاه‌های متناظر کارگروه تخصصی پیشگیری و مدیریت بحران سرمازدگی یخ‌زدگی و تگرگ باغات و گلخانه‌های کشور تشکیل می‌گردد.

ب) وظائف:

- ۱- اجرای برنامه‌ها و دستورالعمل‌های ابلاغ شده از کارگروه تخصصی پیشگیری و مدیریت بحران سرمازدگی یخ‌زدگی و تگرگ باغات و گلخانه‌های کشور
- ۲- هدایت، حمایت، و نظارت میدانی بر اجرای مصوبات ستاد ملی
- ۳- اعمال مدیریت هماهنگ به ویژه با نظارت مستمر بر عملکرد هر دستگاه در انجام وظایف
- ۴- ارزیابی عملکرد دستگاه‌ها و ارائه گزارش فصلی به کارگروه تخصصی پیشگیری و مدیریت بحران سرمازدگی، یخ‌زدگی و تگرگ باغات و گلخانه‌های کشور.

فصل سوم) وظایف دستگاه ها

ماده ۶) وظایف دستگاه ها :

مراحل مدیریت	وظایف / اقدام	دستگاه مسئول / مجری
پیش بینی و هشدار	۱- ایجاد سامانه پایش، پیش بینی و هشدار سرمازدگی، یخ زدگی و تگرگ ۲- پهنه بندی ریسک سرمازدگی، یخ زدگی و تگرگ کشاورزی در کشور ۳- اطلاع رسانی عام (به جامعه هدف). ۴- اطلاع رسانی خاص (به بهره برداران).	- سازمان هواشناسی کشور - سازمان هواشناسی کشور - سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران - سازمان جهاد کشاورزی استان و ایستگاه های سازمان هواشناسی
پیشگیری	۱- معرفی و اجرای الگوی کشت مناسب ۲- معرفی ارقام، پایه ها و ... مناسب ۳- معرفی و اجرای الگوی مناسب تغذیه باغات ۴- ساماندهی و اصلاح شیوه های آبیاری ۵- معرفی و تامین فناوری های نوین جهت تعدیل دمای باغات و گلخانه ها ۶- ارتقاء دانایی و توانایی باغداران و گلخانه داران ۶- تهیه و ابلاغ دستورالعمل های تخصصی کاشت، داشت و برداشت ۷- بیمه محصولات و... باغی و گلخانه ای	- سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج و معاونت امورباغبانی - سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج - سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج و معاونت امورباغبانی - معاونت آب و خاک - موسسات تحقیقات فنی و مهندسی، خاک و آب و مرکز مکانیزاسیون - کشاورزیو تشکلهای تخصصی ذیربط - سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج و تشکلهای تخصصی ذیربط - معاونت امورباغبانی و معاونت تحقیقات، آموزش و ترویج - صندوق بیمه کشاورزی
بازتوانی و بازسازی	۱- معرفی روش های دقیق و سریع ارزیابی خسارت ۲- ارزیابی و اعلام خسارت بهره برداران (به محض وقوع مخاطره و بروز خسارت) ۳- اعلام میزان و نحوه جبران خسارت و احیا باغات و گلخانه های خسارت دیده ۴- پرداخت خسارت واحدهای بیمه شده ۵- تدوین و تنظیم طرح بازسازی ناشی از وقوع بحران سرمازدگی، یخ زدگی و تگرگ ۶- حمایت از احیاء واحدهای تولیدی خسارت دیده با اخذ مصوبه از دولت ۷- اجرای مصوبات ۸- نظارت و ارزیابی عملکرد فصلی از اجرای مصوبات توسط استان ها ۹- تهیه دستورالعمل تخصصی احیاء باغات خسارت دیده ۱۰- مدیریت بر اجرای عملیات احیاء باغات خسارت دیده ۱۱- خرید تضمینی و توافقی محصولات باغی و گلخانه ای	- معاونت تحقیقات، آموزش و ترویج - سازمان جهاد کشاورزی استان و صندوق بیمه کشاورزی - سازمان جهاد کشاورزی و استانداری استان خسارت دیده - صندوق بیمه کشاورزی - معاونت باغبانی - وزارت کشور و سازمان برنامه و بودجه کشور - معاونت باغبانی و سازمان جهاد کشاورزی استان ها - معاونت امور باغبانی - معاونت امور باغبانی و معاونت تحقیقات آموزش و ترویج - سازمان جهاد کشاورزی استان - سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران
ارزیابی و ارائه گزارش سالانه از عملکرد دستگاه ها در اجرای این دستورالعمل		- دفتر مدیریت بحران و کاهش مخاطرات بخش کشاورزی

ماده ۷) این دستورالعمل مشتمل بر ۷ ماده در نوزدهمین جلسه کارگروه تخصصی خشکسالی، سرمازدگی و مخاطرات بخش کشاورزی به تاریخ ۹۶/۰۹/۲۸ تصویب و جهت اجرا ابلاغ گردید.